

Eesti Ornitoloogiaühing

Natura 2000 võrgustiku linnualade linnustiku inventuurid

**Väinamere linnuala (EE0040001) Saaremaa ja Muhu ranniku
haudelinnustiku ja rändel peatuvate veelindude inventuur**

Teostaja: MTÜ Sõrve Linnujaam

Koostaja: Mati Martinson

Sääre 2017

Sissejuhatus

Väinamere linnuala Saaremaa ja Muhu ranniku ja valitud laidude haudelinnustiku inventuuri eesmärgiks oli inventeerida ja kaardistada kõik kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide pesitsusterritooriumid ja rändepeatuskogumid.

Teostatavate tööde lähteülesanne oli järgmine:

1. Teostada Väinamere linnuala Saaremaa ja Muhu rannikul ja valitud laidudel standardiseeritud metoodika alusel rannikubiotoopide haudelinnustiku ja kevad- ning sügisrändel peatuvate veelindude inventuur. Inventuuri käigus tuli kirja panna ka kõik teised kohatud kaitsekorralduslikult olulised linnuliigid.
2. Kanda kõikide kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide leiukohad vastava legendiga varustatult välitöökaardile ja sellelt GIS kihile (MapInfo) ning EELIS-sse sisestamiseks sobivasse andmevormi.
3. Anda kõikide kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide arvukushinnangud Väinamere linnuala Saaremaa ja Muhu osas.

Linnustiku seire Väinamere linnuala Saaremaa ja Muhu osas teostati Eesti Ornitoloogiaühingu tellimisel kooskõlas standardiseeritud metoodikaga (Nellis 2012). Seiretöö teostas MTÜ Sõrve Linnujaam, välitöödel osalesid Mati Martinson, Ainar Unus, Martin Vesberg, Torm Vatsfeld, Karle Eik Rebane ja Rein Nellis (KAUR).

Aruande juurde kuuluvad järgmised andmefailid:

- 1) KKolulised liigid asukohad Väinamere LA Saaremaa Muhu 2017 (MapInfo=MI)
- 2) Linnuinventuur_EELISesse_elupaigad_2017_Väinamere_LA_Saaremaa_Muhu (MI)
- 3) Pesitsusloendus_transektid_Väinamere_LA_Saaremaa_Muhu_2017 (MI)
- 4) Pesitsusloenduse_ööloendus_transektid_Väinamere_LA_Saaremaa_Muhu_2017 (MI)
- 5) EELIS_rändevaatluskohad_Saaremaa_Muhu_2017 (MI)
- 6) EELIS_rändepeatuskohad_Saaremaa_Muhu_2017 (MI)
- 7) Linnustiku loenduse koondtabel Väinamere LA Saaremaa ja Muhu 2017
- 8) Väinamere LA Saaremaa ja Muhu rändeloendus 2017
- 9) Väinamere LA Saaremaa ja Muhu rändeloendus 2017 kokkuvõte

Rannikubiotoopide haudelinnustiku loendus

Välitööd

Teostati ühekordne pesitsusloendus 25., 29., 31. mail, 5.-7., 10., 14.-19. juunil 2017. a. ja ööloendused 19.-21. juunil 2017. a. Pesitsusloenduse ajal loendati ka kõigi Väikese väina laidude haudelinnustik. Lisaks veel Säre saar Rannaküla lähedal ja Leemetikare Seanina sadama vastas. Pammana Pihlalaui ja Soela väina Kuivade haudelinnustik saadi riikliku laidude seire käigus.

Loendus algas tavaliset enne päikesetõusu ja lõppes enamasti kell 10-11. Ainult laiuloendused kestsid kogu päeva. Ka kevadiste rändeloenduste aegu märgiti paralleelselt koos rändel peatuvate lindudega üles juba pesitsema asunud linnud (luiged, haned, pardid, nõmmelöökesed jt.). Loendused toimus nii jalgsi, jalgratastel kui paadiga. Pikemaid vahemaid läbiti autoga.

Tulemused

Kaardistati kõik kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide territooriumid ja pesade asukohad.

Pesitsevate paaride arvukushinnangud anti kogu Väinamere linnuala Saaremaa ja Muhu piirkonna haudelinnustiku kohta. Koond arvukushinnangute andmisel võeti arvesse ka Võilaiu (Pehlak 2017), Viirelaiu (Pehlak 2009) ja Kõinastu (Pehlak 2017) niidu seirealade andmed.

Rändel peatuvate veelindude loendus

Välitööd

Loendused teostati keskmiselt kolmenädalaste ajavahemike järel kevadel 3 ja sügisel 5 loendust järgmiselt:

1. loendus 01.-02., 05.-06. aprillil 2017
2. loendus 17.-20. aprillil 2017
3. loendus 06.-07., 09. mail 2017
- Lisaloendus pesitsusloenduse käigus 17.-18., 25. juunil 2017
4. loendus 01., 03., 09. augustil 2017
5. loendus 07., 08., 11. septembril 2017
6. loendus 25., 27., 29. septembril 2017
7. loendus 16.-17. oktoobril 2017
8. loendus 30. oktoobril, 01. novembril 2017

Tulemused

Loenduse kokkuvõtted on tehtud meresektorite kaupa, kuid selleks, et eristada konkreetseid rändepeatuspaiku, on meresektorid jaotatud mitmeks osaks merelahtede või vaatluspiirkondade kaupa.

Rändeloendusega püüti ajaliselt katta enamike peatuvate rändlindude kohalolek. Väikesel väinal peatuvad luigekogumid said enam-vähem rahuldavalt kirja. Rändeloendused oli planeeritud alates 5. aprillist, kuid Väikesel väinal peatuvate luikede pärast alustati juba 1. aprillil. Tegelikult oleks pidanud juba märtsi lõpus alustama, sest loenduse ajaks oli luiki Väinatammi ääres juba vähemaks jäänud.

Väinamere linnualal kurvitsaliste peatumiseks sobilikud liivikud ja seljandikud asuvad Kõinastu leedel ja Pammana poolsaarel. Madala veega on kurvitsalistele sobilik peatuspaik ka Väikesel väinal väinatammist kagus. 2017. aasta kevadel Väinatammi ääresed liivikud vee alt ei paljandunud ja suuremas koguses kurvitsalisi ei peatunud.

Kevadine kurvitsaliste massränne toimub alles mai lõpus. Selleks ajaks oli kevadel ettenähtud loendusaeg 05. aprill - 05. mai juba läbi. Täiendavalt sai kurvitsalisi loendatud veel pesitsus- ja laiuloenduste käigus.

Valgepõsk-lagled kevadine massränne ei olnud kolmandaks planeeritud loenduseks 5. maiks veel toimunud. Seega sai peatuvate valgepõsk-lagled arvukus suhteliselt tagasihoidlik. Massränne toimus 15. mail ja peale seda peatus valgepõsk-laglesid rannikul juba arvukamalt. Lisaloendustega sai laglesid mingil määral täiendavalt loendatud kuid lisaloendused ei katnud kõiki alasid.

Lisa 1. Väinamere linnuala Saaremaa ja Muhu haudelinnustiku loendusandmed ja arvukushinnangud.

	Liik	Loendus Hinnang		
		Kokku	Min	Max
1	Külmnökk-luik <i>Cygnus olor</i>	299	300	330
2	Laululuik <i>Cygnus cygnus</i>	1	1	2
3	Hallhani <i>Anser anser</i>	61	60	80
4	Kanada lagle <i>Branta canadensis</i>	3	3	5
5	Valgepõsk-lagle <i>Branta leucopsis</i>	1	1	2
6	Ristpart <i>Tadorna tadorna</i>	29	30	50
7	Rääkspart <i>Anas strepera</i>	90	90	120
8	Piilpart <i>Anas crecca</i>	1	1	3
9	Sinikael-part <i>Anas platyrhynchos</i>	249	250	300
10	Luitsnökk-part <i>Anas clypeata</i>	26	25	30
11	Punapea-vart <i>Aythya ferina</i>	1	1	5
12	Tuttvart <i>Aythya fuligula</i>	535	530	600
13	Merivart <i>Aythya marila</i>	2	2	5
14	Hahk <i>Somateria mollissima</i>	40	40	50
15	Tõmmuvaeras <i>Melanitta fusca</i>	1	1	3
16	Rohukoskel <i>Mergus serrator</i>	16	15	20
17	Jääkoskel <i>Mergus merganser</i>	50	50	70
18	Tuttpütt <i>Podiceps cristatus</i>	287	300	330
19	Hüüp <i>Botaurus stellaris</i>	3	3	5
20	Merikotkas <i>Haliaeetus albicilla</i>	3	3	5
21	Roo-loorkull <i>Circus aeruginosus</i>	3	3	5
22	Raudkull <i>Accipiter nisus</i>	1	1	3
23	Hiireviu <i>Buteo buteo</i>	1	1	2
24	Lõopistrik <i>Falco subbuteo</i>	1	1	2
25	Rooruik <i>Rallus aquaticus</i>	14	15	25
26	Täpikhuik <i>Porzana porzana</i>	4	4	10
27	Rukkirääk <i>Crex crex</i>	3	5	10
28	Lauk <i>Fulica atra</i>	54	50	80
29	Sookurg <i>Grus grus</i>	18	15	25
30	Merisk <i>Haematopus ostralegus</i>	65	60	80
31	Naaskelnökk <i>Recurvirostra avosetta</i>	5	5	10
32	Liivatüll <i>Charadrius hiaticula</i>	41	40	50
33	Kiivitaja <i>Vanellus vanellus</i>	69	70	100
34	Niidurüdi <i>Calidris alpina schinzii</i>	30	30	40
35	Tikutaja <i>Gallinago gallinago</i>	10	10	20
36	Metskurvits <i>Scolopax rusticola</i>	1	1	5
37	Mustsaba-vigle <i>Limosa limosa</i>	3	1	3
38	Suurkoovitaja <i>Numerius arquata</i>	5	5	10
39	Punajalg-tilder <i>Tringa totanus</i>	99	100	130
40	Kivirullija <i>Arenaria interpres</i>	1	1	2
41	Naerukajakas <i>Larus ridibundus</i>	2125	2100	2300

42	Kalakajakas <i>Larus canus</i>	210	200	250
43	Hõbekajakas <i>Larus argentatus</i>	71	70	100
44	Merikajakas <i>Larus marinus</i>	24	20	30
45	Väikekajakas <i>Hydrocoloeus minutus</i>	9	10	15
46	Räusk <i>Hydroprogne caspia</i>	2	2	5
47	Tutt-tiir <i>Sterna sandvicensis</i>	2	2	3
48	Jõgitiir <i>Sterna hirundo</i>	460	450	500
49	Randtiir <i>Sterna paradisaea</i>	588	580	630
50	Väiketiir <i>Sternula albifrons</i>	10	10	15
51	Suur-kirjurähn <i>Dendrocopus major</i>	4	5	10
52	Nõmmelõoke <i>Lullula arborea</i>	5	5	10
53	Hänilane <i>Motacilla flava</i>	6	5	10
54	Roo-ritsiklind <i>Locustella luscinioides</i>	1	1	5
55	Rästas-roolind <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	32	30	50
56	Vööt-põõsalind <i>Sylvia nisoria</i>	38	40	60
57	Väike-kärbsenäpp <i>Ficedula parva</i>	1	1	2
58	Roohabekas <i>Paburus biarmicus</i>	22	20	40
59	Punaselg-õgija <i>Lanius collurio</i>	13	15	30

Lisa 2. Väinamere linnuala Saaremaa ja Muhu rändekogumite loendusandmed ja arvukushinnangud.

Aasta: 2017

RÄNNE

LOENDUSALA NIMI: VÄINAMERE LINNUALA SAAREMAA ja MUHU

Arvukus (isendit)

Liik	Lühend	Loendus		Hinnang	
		Min	Max	Min	Max
1		2	3	4	5
1 Kūhmnokk-luik <i>Cygnus olor</i>	CYGOLO	768	2 757	2 000	3 000
2 Väikeluik <i>Cygnus columbianus</i>	CYGCOL	23	2 493	2 500	3 000
3 Laululuik <i>Cygnus cygnus</i>	CYGCYG	27	351	300	500
4 Rabahani <i>Anser fabalis</i>	ANSFAB	24	1 686	1 500	2 000
5 Suur-laukhani <i>Anser albifrons</i>	ANSALB	10	1 070	1 000	1 500
6 Hallhani <i>Anser anser</i>	ANSANS	144	1 209	1 000	1 500
7 Kanada lagle <i>Branta canadensis</i>	BRACAN	0	1	1	5
8 Valgepõsk-lagle <i>Branta leucopsis</i>	BRALEU	66	6 734	6 000	10 000
9 Mustlagle <i>Branta bernicla</i>	BRABER	2	4	5	10
10 Ristpart <i>Tadorna tadorna</i>	TADTAD	2	142	100	150
11 Viupart <i>Anas penelope</i>	ANAPEN	21	19 725	19 000	20 000
12 Rääkspart <i>Anas strepera</i>	ANASTR	33	431	400	500
13 Piilpart <i>Anas crecca</i>	ANACRE	175	2 761	2 500	3 000
14 Sinikael-part <i>Anas platyrhynchos</i>	ANAPLA	190	6 092	6 000	7 000
15 Soopart <i>Anas acuta</i>	ANAACU	7	893	850	900
16 Rägapart <i>Anas querquedula</i>	ANAQUE	2	8	10	20
17 Luitsnokk-part <i>Anas clypeata</i>	ANACLY	2	83	50	100
18 Punapea-vart <i>Aythya ferina</i>	AYTFER	2	4 359	4 000	5 000
19 Tuttvart <i>Aythya fuligula</i>	AYTFUL	107	5 674	5 000	6 000
20 Merivart <i>Aythya marila</i>	AYTMAR	3	11 749	10 000	13 000
21 Hahk <i>Somateria mollissima</i>	SOMMOL	1	98	100	150
22 Aul <i>Clangula hyemalis</i>	CLAHYE	13	6 470	7 000	10 000
23 Mustvaeras <i>Melanitta nigra</i>	MELNIG	197	2 312	2 000	3 000
24 Tõmmuvaeras <i>Melanitta fusca</i>	MELFUS	3	358	300	500
25 Sõtkas <i>Bucephala clangula</i>	BUCCLA	809	3 642	3 000	5 000
26 Väikekoskel <i>Mergellus albellus</i>	MERALB	2	330	300	400
27 Rohukoskel <i>Mergus serrator</i>	MERSER	28	442	400	500
28 Jääkoskel <i>Mergus merganser</i>	MERMER	70	379	400	500
29 Punakurk-kaur <i>Gavia stellata</i>	GAVSTE	1	360	300	500
30 Järvekaur <i>Gavia arctica</i>	GAVARC	1	12	10	30
31 Tuttpütt <i>Podiceps cristatus</i>	PODCRI	1	1 051	1 000	1 200
32 Hallpõsk-pütt <i>Podiceps grisegena</i>	PODGRI	2	120	100	150
33 Sarvikpütt <i>Podiceps auritus</i>	PODAUR	1	5	5	10
34 Kormoran <i>Phalacrocorax carbo</i>	PHACAR	22	1 071	1 000	2 000
35 Hüüp <i>Botaurus stellaris</i>	BOTSTE	0	1	1	5

36	Höbehaigur <i>Egretta alba</i>	EGRALB	4	89	80	100
37	Hallhaigur <i>Ardea cinerea</i>	ARDCIN	3	120	100	150
38	Tulletallaja <i>Falco tinnuculus</i>	FALTIN	0	1	1	3
39	Väikepistrik <i>Falco columbarius</i>	FALCOL	0	1	1	3
40	Merikotkas <i>Haliaeetus albicilla</i>	HALALB	7	13	20	30
41	Roo-loorkull <i>Circus aeruginosus</i>	CIRAER	1	8	5	10
42	Raudkull <i>Accipiter nisus</i>	ACCNIS	0	1	5	10
43	Rooruik <i>Rallus aquaticus</i>	RALAUQU	0	1	1	5
44	Lauk <i>Fulica atra</i>	FULATR	84	1 701	1 700	1 800
45	Sookurg <i>Grus grus</i>	GRUGRU	14	210	200	500
46	Merisk <i>Haematopus ostralegus</i>	HAEOST	8	62	60	100
47	Naaskelnokk <i>Recurvirostra avosetta</i>	RECAVO	6	40	40	50
48	Liivatüll <i>Charadrius hiaticula</i>	CHAHIA	1	198	200	250
49	Rüüt <i>Pluvialis apricaria</i>	PLUAPR	3	28	30	50
50	Plüü <i>Pluvialis squatarola</i>	PLUSQU	2	13	20	40
51	Kiivitaja <i>Vanellus vanellus</i>	VANVAN	20	2 048	2 000	2 300
52	Suurrüdi <i>Calidris canutus</i>	CALCAN	18	221	200	300
53	Leeterüdi <i>Calidris alba</i>	CALALB	1	2	2	5
54	Väikerüdi <i>Calidris minuta</i>	CALUTA	5	9	5	10
55	Värbrüdi <i>Calidris temminckii</i>	CALTEM	0	2	5	10
56	Kövernokk-rüdi <i>Calidris ferruginea</i>	CALFER	1	40	40	60
57	Soorüdi <i>Calidris alpina</i>	CALALP	1	936	1 000	1 500
58	Plütt <i>Limicola falcinellus</i>	LIMFAL	3	4	3	5
59	Tikutaja <i>Gallinago gallinago</i>	GALGAL	1	23	30	50
60	Tutkas <i>Philomachus pugnax</i> *	PHIPUG	4	237	200	400
61	Mustsaba-vigle <i>Limosa limosa</i>	LIMLIM	1	11	10	15
62	Vöötsaba-vigle <i>Limosa lapponicus</i>	LIMLAP	1	55	50	70
63	Väikekoovitaja <i>Numenius phaeopus</i>	NUMPHA	0	19	20	50
64	Suurkoovitaja <i>Numenius arquata</i>	NUMARQ	1	20	20	50
65	Tumetilder <i>Tringa erythropus</i>	TRIERY	8	130	100	150
66	Punajalg-tilder <i>Tringa totanus</i>	TRITOT	3	45	40	60
67	Heletilder <i>Tringa nebularia</i>	TRINEB	2	165	150	200
68	Metstilder <i>Tringa ochropus</i>	TRIOCH	0	1	5	10
69	Mudatilder <i>Tringa glareola</i>	TRIGLA	7	147	150	200
70	Hallkibu <i>Xenus cinereus</i>	XENCIN	0	1	0	1
71	Vihitaja <i>Actitis hypoleucos</i>	ACTHYP	17	19	20	40
72	Kivirullija <i>Arenaria interpres</i>	AREINT	0	2	2	5
73	Väikekajakas <i>Hydrocoloeus minutus</i>	HYDMIN	1	398	400	500
74	Naerukajakas <i>Larus ridibundus</i>	LARRID	180	5 614	5000	7000
75	Kalakajakas <i>Larus canus</i>	LARCAN	158	1 982	2000	2500

76 Hõbekajakas <i>Larus argentatus</i>	LARARG	47	335	300	500
77 Merikajakas <i>Larus marinus</i>	LARMAR	14	35	30	50
78 Räusktiir <i>Hydroprogne caspia</i>	HYDCAS	1	12	10	20
79 Tutt-tiir <i>Sterna sandvicensis</i>	STESAN	2	14	20	40
80 Jõgitiir <i>Sterna hirundo</i>	STEHIR	24	119	100	150
81 Randtiir <i>Sterna paradisaea</i>	STEAEA	5	703	700	800
82 Väiketiir <i>Sternula albifrons</i>	STEALB	0	3	3	10
83 Lõunatirk <i>Uuria aalge</i>	URIAAL	0	1	0	1
84 Viigerhüljes <i>Pusa hispida</i>	PUSHIS	1	270	250	300

Välitöö teostajad:

Tööpäevade arv.

Mati Martinson, Ainar Unus, Rein Nellis, Karl Eik Rebane,
Martin Vesberg, Torm Vatsfeld, Hannes Pehlak
48 inimtööpäeva

Lisad (n. välitöölehed, -kaardid vms.):

Väinamare linnuuala Saaremaa ja Muhu rändeloendus 2017

